

LA REBOTIGA

Contes d'amor extrets de 'Tirant lo Blanc'

Amor és guerra a *Tirant lo Blanc*, però, en molts episodis de l'obra, també és pau i gaudi. En la gran novel·la de Joanot Martorell s'hi narren vivències amoroses que l'especialista en literatura medieval Rafael M. Mérida ha seleccionat i ofereix en un text adaptat per a lectors poc acostumats a la llengua del segle XV, tot i que sense prescindir de la seva sonoritat. En total són quinze narracions que Mérida presenta com a contes d'amor o "joies" de lectura "plaent, estimulants i divertida".

Contes d'amor de Tirant lo Blanc. Joanot Martorell. Edició de Rafael M. Mérida. La Magrana. 272 pàgines. 18 euros.

Descobrir llocs insospitats sense sortir de Catalunya

Quin és el millor cim de Catalunya on veure la sortida del sol, on hi ha el jaciment arqueològic més antic o quines poblacions celebren les tradicions més insòlites? De la mà dels periodistes César Barba i Sergi Ramis, especialistes en literatura de viatges, el lector descobrirà 501 racons de Catalunya que cal visitar. N'hi ha molts més, però la seva tria s'ha limitat a aquesta xifra seguint el format d'èxits com *1001 pel·lícules que has de veure abans de morir*.

Una demostració de què no sempre és imprescindible viatjar lluny per descobrir indrets insospitats.

501 llocs que has de conèixer abans de morir. César Barba / Sergi Ramis. Ara Llibres. 256 pàgines. 19,95 euros.

Els escrits sobre dret i llengua de Puig Salellas

Una selecció de textos, escrits entre 1938 i 1999, en els quals el jurista Josep Maria Puig Salellas va analitzar els controvertits conceptes de llengua pròpia, llengua oficial, doble oficialitat i normalització lingüística. En edició a cura d'Ester Franquesa i Lluís Jou, el volum va especialment dirigit als lectors que, des del dret, la sociolingüística, la planificació lingüística o EL PAÍS, la història de la llengua, s'interessen per l'estudi de l'ordenament jurídic en matèria lingüística a Catalunya o en d'altres llocs on coexisteixen més d'una llengua.

Doble oficialitat i llengua pròpia. Josep. M. Puig Salellas. Marcial Pons. 446 pàgines. 45 euros

Clàssics de l'ètica en edició de butxaca

Nascuda l'any passat amb l'objectiu d'apropar l'ètica a tots els públics i contribuir a situar-la "en el centre de les referències de la nostra vida quotidiana", l'editorial Proteus, que compta ja amb un ampli catàleg, ha encetat la

col·lecció Delos amb la famosa *Ètica* d'Epicur. en edició de Montserrat Jufresa. Una col·lecció que recuperarà, a preus assequibles, títols clàssics de l'ètica com *De la dignitat de l'home*, de Picco de la Mirandola, o *Faula de l'Home*, de Joan Lluís Vives (reunits en un volum, que ja és a les llibreries), així com obres de Diderot i Descartes, entre d'altres.

Ètica. Epicur. Proteus. 106 pàgines. 12 euros

COLLS I PUNYS

Plany de febrer

NARCÍS COMADIRA

Avui no plou, però el dia està ennuvolat. No pas grans núvols espessos, carregats d'aigua, no. Uns núvols blanquinosos, com de diverses gases superposades que filtren un sol que no sap escalfar. Carner, en el poema titulat com aquest meu paper d'avui, compara aquest sol amb una flor malalta i és cert que la claror d'avui té alguna cosa de llum d'hospital, de llum difusa i homogènia que fa circular els humans com perduts, una mica com espectres. Gairebé no tenim ombra, de tan prima com és. Hölderlin, en un poema famós, es pregunta on trobarà, quan sigui hivern, les ombres de la terra. No, avui no n'hi ha d'ombres, que la llum caliginosa ho embolica tot i tot ho dissol. I si el poeta alemany vol trobar ombres és perquè sap que són el resultat de l'esclat del sol. Carner, en aquell poema, se sent tan inconfortable que vol fugir, però no sap on. "¿On fugirem que retrobem

Lletres

Una Guerra Civil inèdita

CARLES SANTACANA

Crònica de la Guerra Civil a Catalunya

Diversos autors

Edicions El Dau

592 pàgines. 39 euros

Dels fons dels arxius, com a grans calaixeres dipositàries de les restes del passat, en van sortir de tant en tant algunes peces precioses. Gràcies al llibre que avui comentem una d'aquestes peces precioses és ja a l'abast de tothom. Es tracta d'un document molt especial, una llarga ressenya de la vida política catalana durant la Guerra Civil, que va ser escrita dia a dia, des del 18 de juliol de 1936 fins al 28 de febrer de 1938. Document especial pel contingut, com veurem més endavant, però també per molts misteris sobre ell mateix. D'una banda, per la incertesa sobre qui en va ser l'autor material, tot i que Josep Tarradellas en podia ser l'inspirador; però també per les atzaroses vicissituds que van viure els documents, que es van salvar de caure en mans dels nazis enterrats en uns bidons de gasolina en terres franceses. De l'altra, no podem amagar una certa perplexitat perquè hagin passat tants anys sense que pràcticament ningú en tingui constància ni en fessin massa esment ni tan sols les memòries d'alguns personatges molt pròxims als republicans. Tot aquest aire tan especial és el que ha acompanyat els documents que formen la *Crònica de la Guerra Civil a Catalunya*, el dietari en què es van anar anotant els aspectes més rellevants de la vida política catalana vistos des de la perspectiva dels homes més pròxims al president Lluís Companys i al conseller primer, Josep Tarradellas. De fet, el document original el va conservar el president de la Generalitat durant el seu llarg exili, i va quedar dipositat a l'Arxiu Montserrat Tarradellas i Macià, avui a Poblet, que és d'on ha sortit per veure la llum pública en aquesta edició.

La pròpia història dels documents justificaria d'entrada un primer interès per aquest llibre, però la veritat és que el contingut d'aquest primer volum (juliol 1936-gener 1937) ens permet copsar, en primera persona, els esforços fets pels dirigents d'Esquerra Republicana per reforçar

Soldats catalans parteixen cap al front d'Aragó l'any 1936. / AGUSTÍ CENTELLES

la Generalitat en una situació especialment complicada, entre la revolució al carrer i les necessitats de la guerra, entre les dificultats per construir un bloc de totes les forces antifeixistes i les febleses del propi partit, fent front a circumstàncies que no s'havien pogut preveure, en uns primers mesos sacsejats per continus sobresalts. En aquest marc tant convuls, els homes d'ERC a la Generalitat volien fer prevaldre un sentit d'estat, d'institució i de govern, precisament quan

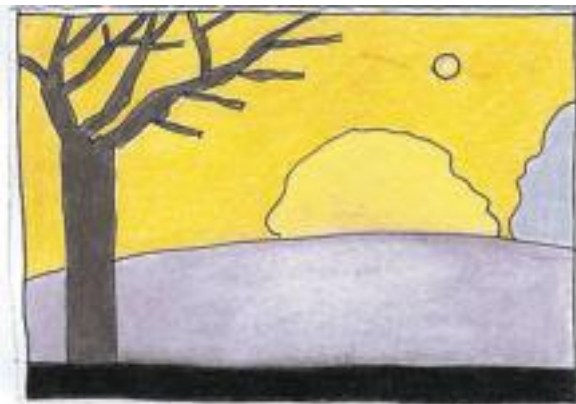
"És un document sobre la guerra des de la rereguarda republicana"

molts elements anaven en sentit contrari. Tot això queda perfectament reflectit en la *Crònica*, on es dona molta importància a les activitats del president Companys, a les audiències i reunions de treball, a les al·locucions radiofòniques, a l'obra de govern, que apareix reflectida amb notícies sobre la legislació i els nous organismes que es posaven en marxa, però també a partir de multitud de petites notícies, com el primer tren quiròfan, els subsidis per a familiars dels milicians, el règim de beques, i també les incautacions del tresor de la Catedral, o el lliurament d'objectes

d'art. La *Crònica* permet resseguir les intervencions públiques de Companys i copsar directament, amb el llenguatge de l'època, els moments d'eufòria però també de desencís.

A finals d'agost de 1936, acomiadant uns milicians, els diu: "Vivim unes hores en què estem creant una Catalunya i una Espanya nova, perquè imperi una major justícia social i un més ampli dret en la república gloriosa". El temps, però, anava passant, i les paraules d'eufòria inicials ja no serien suficients. Per això Companys digué a Badalona el 31 de gener de 1937: "Ja no són paraules el que cal, sinó la persistència en les accions obeint unes consignes responsables".

L'enorme interès de la *Crònica* ben segur que serà corroborat en el segon volum, que tractarà temes com els fets de maig de 1937 o l'arribada del govern de la República a Barcelona. A més, els editors anuncien que el segon volum inclourà també tres textos inèdits de Josep Tarradellas, en què cal destacar el dedicat a l'aportació de Catalunya a la República i un diari personal dels darrers dies de la guerra. En definitiva, una recuperació documental de gran importància, molt ben contextualitzada en una extensa introducció de Jordi Casassas, que permet llegir de primera mà, com diu aquest historiador, "la guerra vista des de la rereguarda catalanista i republicana".

la petja | del cant desfet i de l'amor perdut?", no ho sap, només sap que vol que l'aire no el rebutgi, un aire enrarit com ara aquest d'avui, només sap que necessita que la llum del sol tingui virtut, i no pas aquesta llum del sol d'avui, llum estantissa i freda. Ho diu així: "¿On fugirem que no ens rebutgi l'aire | i que la llum del sol tingui virtut?". Carner veu les teulades ajupides, rígida la roba dels terrats, tristes les finestres, i els camins descoratjats. I d'aquí el plany. El plany de febrer, d'aquest mes que, si bé

les mimoses ja espurnegen, la primavera és tan llunyana encara, tan imprecisa, tan pura promesa.

Però la tristesa és poc carneriana. I Carner, després d'aquest plany, ja somia, no pas en un cel llis i blau i un dia en què no passi res. Ell vol, de fet, la vida. Vol, després de la tristesa de l'hivern, núvols que corrin, la vida desperta: "Tot s'encalça corrent: | el bell renou del desglaç, i la roba tan blanca | que pensareu que es desglaci delà de la tanca, i, per l'herbatge, les taques d'argent.", diu al poema *Dia de córrer*. Carner vol l'alegria dels inicis: "En l'aventura del començament | cosa feixuga no hi ha, ni revessa; | l'aigua del riu par que digui: De pressa! | en cada fil resplendent." És la felicitat del moviment, del desglaç, del renovellament, l'alegria després del plany. I el febrer també en pot tenir de dies així, cap al final, quan març ja s'insinua. Carner ens incita al moviment, ens diu: "Corre: no pensis si fores poruc o playent; | tem que tot d'una aquest aire no es faci més lent..." I és que sap que l'alegria és trencadissa, sap que les coses són fugaces, i en aquest seu personal *carpe diem*, afegeix: "Perquè demà no hi seran aquests flocs i miralls tan esparsos, | ni la riulla de noies al sot on blanquegen els arços, | ni el raig de sol que l'encén." No, no hi seran. Encara som al febrer, sota aquesta llum estantissa i freda, i ens podem plànyer del cant desfet i de l'amor perdut, ens podem plànyer dels camins descoratjats que tenim al davant i que sembla que continuaran així dies i dies.